

نگاهي ڪوتاه به زندگي مرجع عاليقدر تقليد حضرت آية الله العظمى حاج شيخ يوسف صانعي

ناشر: انتشارت فقه الثقلين
تدوين: مؤسسہ فرهنگي - هنري فقه الثقلين
ليتوگرافي: کوثر
چاپ: زيتون
نوبت چاپ: هشتم / زمستان ۱۳۸۹
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه
کليه حقوق براي ناشر محفوظ است
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۴۵۷-۰۰-۹
نشاني: قم - خيابان شهيد محمد منتظري - کوچه ۸ -
پلاک ۸
صندوق پستي: ۳۷۱۸۵/۹۶۷
تلفن: ۷۸۳۲۸۰۲ تلفکس: ۷۸۳۲۸۰۳ همراه:
۰۹۱۲۱۵۳۸۸۰۸

حضرت آية الله العظمي صانعي (مد ظله العالي):
... باید به همگان اعلام داریم که در اسلام نه تبعیض وجود دارد و نه تضییع حقوق و نه ظلم به افراد و همه انسان ها مکرم و محترم اند. «و لقد کرمننا بنی آدم» کما این که در حقوق اسلامی تبعیض نژادی نیست و سفید و سیاه برابرنند، تبعیض جنسیتی و ملیتی نیز وجود ندارد.

مروري بر زندگي مرجع عاليقدر تقلید حضرت آية الله العظمي صانعي (مد ظله العالي)

آية الله العظمي صانعي از شاگردان امام خميني (قدس سره)، رهبر نهضت اسلامي ايران است. وي در سال (۱۳۱۶ ش) در يکي از روستاهاي اطراف اصفهان (نيک آباد) به دنيا آمد. جد بزرگ معظم له، مرحوم آية الله حاج ملا يوسف (قدس سره) از عالمان زمان خود به شمار مي رفت. وي در فلسفه از شاگردان جهانگیرخان (قدس سره) و در فقه از تربيت شدگان ميرزا حبيب الله رشتي (قدس سره) بود. از کارهاي قابل توجه جد بزرگ ايشان، ترويج و اشاعه حرکت ميرزاي شيرازي (قدس سره) در مسئله قيام تنباکو بود. پدرشان مرحوم حجة الاسلام آقاي شيخ محمد علي صانعي (قدس سره) نیز عالمي وارسته و روحاني زاهد و پرهيزکار بودند.

آية الله العظمي صانعي در سال (۱۳۲۵ ش)، به حوزه علميه اصفهان وارد شد و سپس در سال (۱۳۳۰ ش)، براي ادامه تحصيل به حوزه مقدسه قم عزيمت نمودند. هوش و ذکاوت وي در آن دوران نیز قابل تشخيص بود به گونه اي که مورد تشويق و ترغيب آية الله العظمي بروجردي (قدس سره) مرجع ديني بزرگ شيعيان قرار گرفت.

وي از سال ۱۳۳۴ تا ۱۳۴۲ که رهبر فقيد انقلاب از ايران تبعيد شد به طور مداوم در درس خارج ايشان حاضر مي شدند و از ياران و شاگردان وفادار او به شمار مي آمدند.

آیه الله العظمي صانعي در ۲۲ سالگي به مرحله اجتهاد رسيدند که اين نيز به نوعي نشان از قدرت علمي و هوش سرشار ايشان دارد. سپس در سال ۱۳۵۴ در حالي که ۳۸ سال داشتند تدریس خارج فقه را با کتاب زکات آغاز کردند.

اين امر تا به امروز تداوم يافته و حاصل بيش از ۳۰ سال تدریس و تحقيق و مطالعه و تلاش در متون ديني و اسلامي و بخصوص شعبه فقهاتي آن، طرح و تدوين و تأليف احکام ديني و فقهي جديد و نويني است که آيت الله صانعي را در زمره ي مرجع ديني نوانديش و صاحب نظامات علمي و فقهي در عصر حاضر قرار مي. دهد.

آراء و نظرات اجتهادي و ديني معظم له در حوزه هاي دين و اجتماع و حيات بشري و تعامل ملت ها، قابليت و توانمدي هاي خود را نشان داده و در عرصه هاي مختلف راهگشا و مورد اقبال جامعه ي علمي و اسلامي و حقوقي قرار گرفته است.

مباني و دیدگاه هاي آيت الله العظمي صانعي با الهام از منظومه ي فکري و فقهاتي فقيه و معمار بزرگ انقلاب اسلامي حضرت امام خميني سلام الله عليه، پايه ها و ارکان اجتهاد و استنباط خود را پرورش و به کمال رساند. □

برخي از نظرات فقهي حضرت آية الله العظمي صانعي (مد ظله العالي)

- ۱- عدم شرطيت مرد بودن در مرجعيت ديني.
- ۲- عدم شرطيت مرد بودن در کليه مناصب حکومتي.
- ۳- عدم شرطيت مرد بودن در قضاوت.
- ۴- تساوي زن و مرد در قصاص نفس و اطراف.
- ۵- تساوي ديه زن و مرد در ديه نفس و اطراف.
- ۶- زن در صورتي که شوهر وارث ديگر نداشته باشد، تمام اموال شوهر را ارث مي برد.
- ۷- ارث بردن زن از همه اموال شوهر.
- ۸- عدم حرمت خروج زن از منزل بدون اجازه

- شوهر، در مواردی که خلاف شئون مرد و یا خلاف حق استمتاع مرد نباشد.
- ۹- عدم نیاز به اذن شوهر در نذری که مربوط به خود زن می باشد و یا در مال خود مستقل باشد در صورتی که خلاف حق استمتاع مرد نباشد.
- ۱۰- طلاق در دست مرد است، لیکن اگر زن مهریه خود را ببخشد و تقاضای طلاق نماید، بر مرد واجب است او را طلاق دهد.
- ۱۱- ازدواج موقت مختص به شرایط خاص می باشد و نه به عنوان عدل ازدواج داریم.
- ۱۲- عدم نجاست فضله پرندگان.
- ۱۳- عدم نجاست چرمهایی که از کشورهای غیر مسلمان وارد می شود، به علت آن که از مردار و جیفه نمی باشد.
- ۱۴- ازاله عین نجاست از اجسام صیقلی از مطهرات است، الا در مواردی که شارع طریق خاصی برای طهارت آن قرار داده باشد مثل مخرج بول و یا خاک مال کردن ظرفی که سگ لیسیده یا از آن ظرف، آب یا چیز روان دیگر خورده است.
- ۱۵- آب های فاضلاب که رنگ یا بو یا مزه ی آنها بر اثر نجاست، تغییر کرده و نجس شده، بر فرض زوال تغییر آنها به واسطه ی وصل به کر یا هوا یا تصفیه، پاک می گردد.
- ۱۶- غیر مسلمان همانند مسلمان می تواند از مسلمان ارث ببرد.
- ۱۷- مال و جان غیر مسلمان همانند مسلمان محترم است.
- ۱۸- دینه غیر مسلمان با دینه مسلمان برابر می باشد.
- ۱۹- تساوی غیر مسلمان و مسلمان در قصاص.
- ۲۰- عدم حرمت تراشیدن ریش.
- ۲۱- عدم حرمت موسیقی هایی که محتوای باطل نداشته باشند.
- ۲۲- عدم حرمت مجسمه سازی و نقاشی انسان، حیوان و اشیاء.
- ۲۳- عدم شرطیت اجتهاد در قاضی و کفایت علم به قوانین.
- ۲۴- اختصاص حرمت ربا به ربای استهلاکی و عدم حرمت ربای استنتاجی.

- ۲۵- رفع حرمت سقط جنین قبل از چهار ماهگی، به واسطه ی حرج و مشقت غیر قابل تحمل مانند بیماری جنین.
- ۲۶- عدم حرمت روش های جلوگیری (کنترل رشد جمعیت) و عدم حرمت روش های جلوگیری که منجر به عقیمی دائم گردد برای کسانی که چندین فرزند دارند.
- ۲۷- حرج و مشقت غیر قابل تحمل (برای فرزند و یا ناپدری و نامادری) رافع حرمت لمس و نظر فرزند خوانده می گردد.
- ۲۸- مجزی بودن تمام اغسال از وضو (چه مستحب چه واجب).
- ۲۹- سن بلوغ دختران با نبود سایر شرایط، سیزده سال قمری می باشد.
- ۳۰- معیار در کثیر السفر که باید نماز را در مسافرت تمام بخواند و روزه هم بگیرد همان کثرت سفر است، خواه مسافرت شغل او باشد یا به جهت اغراض دیگر مسافرت کند (حداقل قبل از ده روز، يك مسافرت شرعی داشته باشد).
- ۳۱- جواز امام جماعت جانبازان و معلولان که قادرند ایستاده نماز بخوانند.
- ۳۲- مغرب، همان غروب عرفی است که استتار قرص می باشد و ذهاب حمرة مشرقیه شرط نمی باشد.
- ۳۳- مادر هم مانند پدر در قتل فرزند قصاص نمی شود، مگر آن که مرگ به علت اغراض شخصی مانند دشمنی و طمع در مال و پست و ریاست و یا فاش نشدن خیانت ها و امثال آن باشد که در آن صورت اصل کلی قصاص، هم در مورد پدر و هم در مورد مادر ثابت است.
- ۳۴- حقوق معنوی مانند حق التالیف، حق الطبع و ... محترم می باشد.
- ۳۵- بازی با آلات قمار بدون برد و باخت حرام نمی باشد.
- ۳۶- با نبود پدر، مادر بر طفل و اموال او ولایت دارد و بر پدر بزرگ مقدم است.
- ۳۷- جواز تلقیح مصنوعی در خارج از رحم و انتقال آن به رحم.
- ۳۸- عدم تفاوت زن های سیّده و غیر سیّده در سن یائسگی و ملاک بودن اتمام پنجاه سال

قمری، بر فرض قطع خون حیض و یا مشکوک بودن حیض بعد از آن.

اصولاً کتاب های مراجع بزرگ دینی که حافظ نهاد دین به مثابه نهادی از مجموعه مواریث عهد سنت در عصر جدید هستند، به مسائلی در حوزه تخصص و کارکرد علمی ایشان باز می گردد.

اندک اند مراجعی که خارج از این حیطه قلم بزنند و یا تألیفاتی داشته باشند. در هر حال حوزه مرجعیت، حوزه تألیفات و تحقیقات علمی است و روشن است که مرجع تقلید نواندیش شیعه حضرت آیه الله العظمی صانعی نیز از این قاعده مستثنا نیست.

بخصوص این که در عصر جدید مراجع دینی ایران در حوزه هایی فراتر از تخصص و علم خاص خویش گام می زنند، حوزه هایی عام همچون سیاست، اجتماع، فرهنگ، اقتصاد و تألیفاتی که تا کنون از ایشان به زیور طبع آراسته شده اند، در خصوص مسائل تخصصی فقه و همچنین موضوعات عام دینی است که به شرح ذیل است.

فهرست کتب در دست چاپ ایشان نیز در همین حوزه قرار می گیرد:

کتب فارسی

۱- رساله

۲- مجمع المسائل (سه جلد)

۳- استفتائات قضایی (دو جلد)

۴- احکام بانوان

۵- احکام نوجوانان

۶- استفتائات پزشکی

۷- منتخب الاحکام

۸- مناسک حج

۹- منتخب اعمال و مناسک حج

۱۰- احکام عمره مفرده

۱۱- استفتائات عمره مفرده

۱۲- ۷۲ مسئله از مسائل عمره مفرده

۱۳- منتخب مناسک حج

۱۴- ۱۱۰ مسئله از مسائل حج

۱۵- شهادت زن در اسلام

کتاب عربي

- ۱- مصباح المقلدين
- ۲- منتخب الاحكام
- ۳- كتاب الطلاق
- ۴- كتاب القصاص
- ۵- كتاب المواريث
- ۶- التعليقة على عروة الوثقى (۴ مجلد)
- ۷- التعليقة على تحرير الوسيلة (۱ مجلد)
- ۸- هداية الناسكين
- ۹- دليل الناسك
- ۱۰- مناسك الحج
- ۱۱- مائة مسألة و عشر من مسائل الحج
- ۱۲- شهادة المرأة في الإسلام
- ۱۳- رسالة في الربا

کتاب انگليسي

- ۱- (منتخب الاحكام)

مجموعه نظرات فقهی معظم له توسط مؤسسه فرهننگي - هنري فقه الثقلين تنظيم و منتشر شده است که عبارت اند از:

کتاب فارسي

- ۱ فقه و زندگي (۱) رباي توليدي
- ۲ فقه و زندگي (۲) برابري قصاص (زن و مرد، مسلمان و غير مسلمان)
- ۳ فقه و زندگي (۳) برابري ديه (زن و مرد، مسلمان و غير مسلمان)
- ۴ فقه و زندگي (۴) قيمومت مادر
- ۵ فقه و زندگي (۵) ارث زن از شوهر (در صورت انحصار)
- ۶ فقه و زندگي (۶) قمار، مسابقات و سرگرمي
- ۷ فقه و زندگي (۷) بلوغ دختران
- ۸ فقه و زندگي (۸) وجوب طلاق خلع بر مرد
- ۹ فقه و زندگي (۹) ارث غير مسلمان از مسلمان
- ۱۰ فقه و زندگي (۱۰) كتاب هاي گمراه كننده (کتاب ظلال)

کتاب عربي

- ۱ سلسله الفقه المعاصر (۱) الربا الاستثماري
- ۲ سلسله الفقه المعاصر (۲) مساواة الرجل والمرأة وغيره في القصاص
- ۳ سلسله الفقه المعاصر (۳) مساواة الدية الرجل والمرأة والمسلم و الكافر
- ۴ سلسله الفقه المعاصر (۴) قيمومة الأم
- ۵ سلسله الفقه المعاصر (۵) إرث الزوجة من الرجل في صورة الإنحصار
- ۶ سلسله الفقه المعاصر (۶) القمار، المسابقات، التسلية
- ۷ سلسله الفقه المعاصر (۷) بلوغ البنات
- ۸ سلسله الفقه المعاصر (۸) وجوب طلاق الخلع علي الرجل
- ۹ سلسله الفقه المعاصر (۹) إرث غير المسلم من المسلم
- ۱۰ سلسله الفقه المعاصر (۱۰) كتب الضلال

معرفي اجمالي پایگاه اطلاع رسانی
 دفتر حضرت آية الله العظمي حاج شيخ يوسف
 صانعي (مد ظله العالي)
www.saanei.org

از روزگاران بسیار دور، بشر در اندیشه سیراب کردن عطشی بوده که فطرتاً نسبت به فهمیدن و ادراک حقایق داشته است؛ چرا که از جمله غرایز اصیل و بنیادین آدمی، غریزه حقیقت خواهی و حس کنجکاوی سیری ناپذیر و مرز ناشناس اوست، که ارضای این غریزه نیز یکی از نیازهای روانی و روحی وی را برآورده می سازد.

هر چند این غریزه در همه افراد به طور یکسان بیدار و فعال نیست، ولی در هیچ فردی از افراد انسانی کاملاً خفته و خاموش نیست. علی الاصول، جنگ و گریزهای علمی و چالش های فکری دانشمندان و پژوهشگران در طول قرن ها و اعصار، یعنی از وقتی که انسان بوده است، جز این نبوده که می خواسته اند هر چه واقع بینانه تر با حقایق جهان – هر چه هست، جز خداوند – و قانون های حاکم بر آنها آشنا شوند و به کشف معمای هستی و راز

نهایی آن، و شناخت واقعیت‌ها دست‌یابند. جالب این‌که آموزه‌های قرآنی و به تبع آن تعالیم راقی‌اهل‌بیت(ع) جست‌و‌جوگران حقیقت را ستوده است: «به آن بندگان من بشارت ده، که به سخن، گوش فرا می‌دهند و بهترین آن را پیروی می‌کنند، اینان اند که خدایشان راه نموده و اینان اند همان خردمندان» (زمر: آیه ۱۸ - ۱۷).

این‌که فرمود: «بندگان من پیرو بهترین سخن اند، بدین معناست که به لحاظ ساختار وجودی‌شان، در جست‌و‌جوی حقیقت اند و در سرشت خود پی‌گیر رشد و تعالی و رسیدن به واقع اند.

نشانه این جویایی این است که در سر دو راهی حق و باطل، رشد و گمراهی، به طور قطع، حق و رشد را، و در برخورد با نیکو و نیکوتر، نیکوتر را برمی‌گزینند.

و اما انسان امروز، با توجه به نیاز زمان و تلاقی اندیشه‌ها و افکار و نوآوری‌های علمی و تبیین اندیشمندان از حوادثی که در پیرامون او می‌گذرد، با پرسش‌هایی رویا روست، که ذهن نقاد او را به خود مشغول داشته است.

در میان پرسش‌های دیگر علوم و رشته‌های دانش بشری، با پرسش مهم در زمینه فلسفه ی فقه و فلسفه ی حقوق، حقوق بشر و نظیر اینها مواجه می‌شویم که پاسخ‌گویی به این پرسش‌ها را دانشوران و فقیهان زمان شناس به عهده دارند.

اگرچه این پاسخ‌ها با همه ی گره‌گشایی‌ها، در حدی نبوده و نیست که کام‌جان پر عطش انسان جستجوگر را سیراب کند؛ اما در مقیاس توانایی و تاخت و تاز اندیشه بشری، شایسته تحسین و در خور ستایش است.

سایت اینترنتی آیه الله العظمی صانعی در این میان با توجه به شرایط و مقتضیات روز و با التفات به مسائلی که امروز در ذهن و دل جوانان و زنان و مردان مسلمان ایرانی موج می‌زند و هر روز شك جدید و پرسش تازه‌ای را بر عقل و زبان او جاری می‌سازد، با شکل و شمای تازه ای در برابر

دیدگان مخاطبان به تصویر آمده است. البته در این میان و با توجه به پرسش های فوق، تصویر بندي و مخاطب شناسي کاربران اینترنטי و دقت نظر در تمایلات و احساسات آنها از اهمیت به سزایی برخوردار می شود. این اهمیت وافر، خود را در تقسیم بندي، انتخاب و چینش تصاویر، انتخاب تیترا خبرها و نحوه گزارش دیدارها و مصاحبه های آیه الله صانعی و ... نشان می دهد. البته امیدواریم که این گونه باشد.

سایت به چهار زبان فارسی، عربی، انگلیسی و اردو آماده استفاده است. در صفحه اصلی سایت چهار بخش مجزا از هم دیده می شود که هر کدام دارای زیر مجموعه هایی هستند. نوآرگردان بالای صفحه حاوی سخنان کوتاه و مهم آیه الله صانعی و پیام های تبریک و تسلیت ایشان به مناسبت های دینی است.

ستون سمت چپ صفحه اصلی از چهار بخش اخبار پایگاه، خبرنامه پایگاه، جستجو و ارسال پیام کوتاه از طریق SMS تشکیل شده است و کاربران می توانند از گزینه جستجو برای یافتن موضوع مورد علاقه خود استفاده کنند. در ستون سمت راست نیز رساله توضیح المسائل آیه الله العظمی صانعی و استفتائات، صندوق شخصی استفتائات برای پرسش های شرعی قرار دارد که بیشتر مورد استفاده کاربران است که پرسش های خصوصی تر دارند و از E-mail نیز بی بهره اند، در عوض بخش پاسخ به سؤالات شخصی، کاربران عمومی و حرفه ای تر را می طلبد، اما کارکرد هر دو بخش یکی است.

نگارخانه که مجموعه ای از عکس های معظم له می باشد. بانک صوت نیز در همین مجموعه قرار گرفته که توانایی پخش برخی سخنرانی های سوگواری و مذهبی آیه الله العظمی صانعی را دارد.

فیلم خانه بخش دیگر این ستون است که نظرات آیه الله را به صورت چند فیلم در کنار هم پخش می کند.

حقوق زنان مجموعه ای است از نظرات فقهی

معظم له پیرامون حقوق زنان. نقشه سایت و راهنمای سایت دو گزینه ای هستند که برای راهنمایی بهتر کاربران مورد استفاده قرار می گیرد...

پاسخگویی آنلاین بخشی است که کاربران می توانند از طریق برنامه ای خاص به صورت آنلاین پاسخ سؤالات شرعی خود را بگیرند و آخرین بخش نیز استخاره است.

پیش از این که به معرفی بخش پنجم صفحه اصلی پردازیم، نگاهی به منوهای طراحی شده در بالای صفحه می تواند جالب باشد.

این منوهای شش گانه، شش راه ارتباطی برای کاربر اینترنتی به سایت می گشاید. اول منوی زندگینامه مرجع تقلید نواندیش، آیه الله العظمی صانعی است، دوم و سوم، محتویات کتب و دروس را به خواننده منتقل می کند، چهارمی منوی استفتائات البته به صورت کلی است، منوی پنجم، بیانیه ها و دیدارها را در بر می گیرد و منوی ششم هم «ارتباط با ما» برای برقراری ارتباط با دفتر معظم له است.

اما در بخش مرکزی صفحه، چهار بخش مجزا دیده می شود، این چهار بخش در حقیقت موضوعات جدید و به روز سایت را در زمینه های مختلف به کاربر عرضه می کند.

در این قسمت کاربر می تواند با جدیدترین استفتائات، تازه ترین بیانیه ها و دیدارها و مصاحبه ها، جدیدترین عناوین امروز، و همچنین بازتاب دیدگاهها و نظریات آیه الله، در مقالات و نگاشته های مکتوب یا اینترنتی که توسط اندیشمندان و محققان دیگر تولید شده، آشنا شود.

وب سایت مؤسسه فرهنگی - هنری فقه
الثقلین
www.feqh.org

وب سایت مؤسسه فرهنگی - هنری فقه الثقلین نیز در کنار سایت اینترنتی آیه الله صانعی گوشه ای دیگر از فعالیت های اینترنتی برای ترویج و معرفی اندیشه ی فقهی آیه الله صانعی را بر عهده دارد.

مؤسسه فقه الثقلین مجموعه ای است متشکل از شاگردان محقق آیه الله و همچنین برخی از صاحب نظران نزدیک به مواضع علمی و فقهی ایشان که به بررسی و تحلیل علمی و فقهی کتب و نظریات آیه الله صانعی می پردازند.

حاصل فعالیت این عده تدوین مجموعه کتاب هایی تحت عنوان «فقه و زندگی» است که به بررسی جزء به جزء و موضوعی نظرات آیه الله صانعی اختصاص دارد.

نظریات و احکامی که البته بیشتر خلاف قول مشهور فقهای دیگر و البته با استناد به مبانی اصولی اجتهاد در فقه شیعه است. مجموعه کتاب های فقه و زندگی شاید در حدود ۱۰۰ موضوع فقهی از نظریات آیه الله صانعی را در بر گیرد.

موضوعاتی همچون؛ تساوی شهادت زن و مرد، عدالت در شاهد، غیبت، ادوات قمار، غنا، وجوب طلاق در صورت بذل مهریه از طرف زوجه، برابری دیه زن و مرد، اکراه در قتل، قیمومت مادر، ارث کافر از مسلم، ارث زن از شوهر در صورت انحصار و ... که تعدادی از آنها تا کنون چندین نوبت به چاپ رسیده است.

برای مثال در بحث برابری قصاص، با مؤیدات فقهی و روایی و ادله قرآنی به نادرستی عدم برابری قصاص زن و مرد، مسلمان و غیر مسلمان اشاره شده است و در بحث ربای تولیدی نیز با تأکید بر اصل تحریم ربا، بر تفاوت میان ربای تولیدی و ربای استهلاکی، با اشاره به فلسفه و علل و زمینه ها و پیامدهای متفاوت آن دو، تأکید شده و در

نهایت بحث حرمت را در ربای تولیدی، قابل انطباق ندانسته است.

کتاب های فقه و زندگی، آن چنان که آمد با تکیه و تأکید بر نظریات فقهی آیه الله صانعی تهیه و تدوین شده اند و در کنار مجموعه استفتائات مدنی و قضایی، محتویات سایت اینترنتی فقه الثقلین را شکل می دهند.

مجموعه استفتائات مدنی در یازده بخش فراهم آمده است که به ترتیب از «املاک و مالکیت، ضمان و مسئولیت مدنی، وقف، عقود و قراردادها، وصیت، ارث، نکاح، طلاق، حجر، قیمومت و متفرقات حقوق مدنی» بحث کرده و نظرات آیه الله صانعی را در زمینه های فوق به معرض نمایش گذاشته است.